

Класифікація груп підлітків-правопорушників

Д.І. Фельдштейн виявляє п'ять груп підлітків-правопорушників.

Представники *першої групи* характеризуються наявністю низки примітивних, аморальних потреб і антигромадських поглядів та уявлень. Вони егоїстичні, озлоблені, агресивні, свідомо скоюють правопорушення, не бажають працювати. Для виправлення поведінки таких підлітків потрібно залучати їх до суспільно-корисних трудових справ, використовуючи властиву їм завзятість у досягненні поставленої мети, прагнення до першості, частково усвідомлене почуття їхньої соціальної неповноцінності. До *другої групи* відносяться підлітки з деформованими потребами, які наслідують представників першої групи. Вони індивідуалісти, пригноблюють слабких. Щоб перевиховати таких підлітків, потрібно змінити середовище і звичні форми поведінки, висловлювати довіру до них, схвалювати їхні досягнення, виробляти вміння не тільки підкорятися, але й командувати. У підлітків *третьої групи* є як деформовані, так і позитивні потреби і погляди. Але останні не стали регуляторами їхньої поведінки. Егоїзм і слабовілля прирікають їх на асоціальні вчинки. Корисною для них у виховному відношенні є ритмічна і напружена трудова діяльність, яка дає їм можливість виявити себе і самоутвердитися. До *четвертої групи* можна віднести підлітків, які не вірять в себе. Представники *п'ятої групи* – випадкові правопорушники. Вони слабовільні і хиткі перед дурним впливом. У підлітків цих двох груп важливо пробудити інтерес до нормального життя, створити перспективу особистості і тим самим підвести до включення в корисну трудову діяльність. Їм необхідні постійна колективна робота в належному темпі, систематичний контроль і оцінка їхньої діяльності, особиста відповідальність, активна участь у змаганнях.

Г.М. Миньковський виділяє чотири типи неповнолітніх правопорушників у залежності від ступеня вираженості злочинної спрямованості.

1. Неповнолітні зі злочинною спрямованістю (10-15%). Для них характерні примітивні, негідні потреби, агресивність, жорстокість, схильність до безкорисного проведення часу, азартних ігор, карного фольклору. Вони проявляють наполегливість, ак-

- тивність у злочинах, найчастіше виступають організаторами.
2. Негативна спрямованість особистості (30-40%). Ця категорія підлітків характеризується звичкою до безцільного проведення часу, схильністю до вживання алкоголю. Злочин вони скоюють не у результаті активної підготовки, а нібито “пливучи за течією”.
 3. Хитка особистісна спрямованість (25-30%). Конкуренція позитивних і негативних властивостей. Злочини відбуваються насамперед з престижних мотивів чи у результаті наслідування. Ці підлітки висловлюють каяття в скоєному злочині.
 4. Позитивна спрямованість (25-30%). Злочини такими підлітками скоюються випадково, у результаті так званої “дитячої мотивації” чи легковажності, неправильної оцінки дії і її наслідків.

(За кн.: Фельдштейн Д.М. Психология воспитания подростка. – М., 1978. – С. 33-35; Беличева С.А. Основы превентивной психологии. – М., 1993. – С. 54)